

Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*

Zeynep GÜMÜŞ¹

Özet

Bu çalışma, T.C. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin toplumsal cinsiyete yönelik tutum ve bu tutumları etkileyebilecek bazı faktörleri belirleyebilmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma kesitsel ve metodolojik olarak yapılmış ve araştırma örneklemini Üsküdar Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinden 100 katılımcı oluşturmuştur. Çalışmada kullanılan verilerin toplanmasında sosyo-demografik bilgiler için, araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ve katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği varsayılan faktörlerin ölçülmesinde “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” kullanılmıştır. Mevcut araştırmada toplumsal cinsiyet tutumları; evlilikte cinsiyet rolü, eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rolü, kadının ve erkeğin cinsiyet rolünden oluşan alt boyutlar üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda elde edilen verilerden yola çıkılarak bahsi geçen toplumsal cinsiyet tutumlarının geliştirilmesine ve kazandırılmasına yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Geleneksel Cinsiyet Rolü, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Toplumsal Cinsiyet ve Tutumlar

Determining of Attitudes Towards of University Students on Public Gender Roles

Abstract

University Students' Attitudes Toward the Determination of Gender Roles Research was conducted as methodological and cross-sectional to determine attitudes towards gender roles and factors that affect the attitudes of T.R. Uskudar University students majoring in the School of Health Professions. Population and sampling consist of 100 students of Istanbul Uskudar University students majoring in the School of Health Professions. As data collection tool, questionnaire and “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” were used. Questionnaire consists of two sections. First section includes questions about socio-demographic characteristics of students and their parents, second section includes questions about factors that may influence attitudes towards gender roles. In accordance with the results obtained from the study, recommendations were developed to gain egalitarian attitudes regarding gender roles.

Keywords: Gender, Traditional Gender Role, Egalitarian Gender Role, Gender and Attitudes

* Çalışmanın bir bölümü, II.Ulusal Bütüncül Psikoterapi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Öğretim Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Yaşlı Bakımı ve Rehabilitasyon Programı, zeynep.gumus@uskudar.edu.tr

Giriş

Toplumsal cinsiyet eşitliği, insan olarak varoluşun getirdiği, ayırım gözetmeksizin sahip olunan haklardır. Kadın ve erkeğin cinsiyetinden ötürü hiçbir sınırlama ya da dayatmaya maruz kalmadan seçimlerini özgürce yapabilmeleri, cinsiyet eşitliğinin temel belirleyicileridir (Emir, 2009; Başak ve Öztaş 2010). Yaşamın tüm alanlarında (aile, meslek, eğitim, sağlık gibi) eşitlikçi rollerin benimsenmesi, sorumlulukların eşit bir şekilde paylaşılmasını beraberinde getirir (Baran, 1995; Bhasin, 2003; Lindsey, 1990; Zeyneloğlu, 2008; Hunter ve ark. 2004). Cinsiyete bağlı farklılaşma tüm toplumlarda mevcuttur ve her iki cinsiyetin tamamen eşit olduğu hiçbir toplum yapısı yoktur (Ulusoy, 1999). Kültürün kadına ve erkeğe mal ettiği roller zamanla değişebilmektedir. Kadının iş yaşamında var olması, eğitim seviyesinin giderek yükselmesi bahsi geçen rollerin değişmesine neden olmuştur (Tannen, 1990).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların edinilmesinde ailenin kilit rol oynamasıyla beraber cinsiyet farklılıkları, kadın ve erkek cinsiyetlerine toplum tarafından atfedilen değerlerden kaynaklanır (Erol, 2008). Cinsiyete dayalı ayrımcılık kadınların; kendini adayan, sorgulamayan, duygularını baskılayan ve hayır diyemeyen bireyler olarak yetiştirilmesine neden olmaktadır. Ataerkil ideolojiden kaynaklanan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temel belirleyicileri arasında öğrenim, meslek, gelir düzeyi ve sosyal statü yer almaktadır (Akın ve ark. 2003; Atış, 2010; Kahraman, 2010). Benimsenen cinsiyet rollerinin zamanla değişebilmesi, sosyal yapılanmanın bir sonucu olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin değişebildiğini göstermektedir (Durmuş, 2004; Çolakoğlu, 2008). Ataerkil toplum yapısına sahip pek çok ülkede, eğitim önceliği erkek çocuklara verilmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bakış açısı, cinsiyet eşitsizliğinin artmasına neden olmaktadır. Kadına biçilen roller arasında; belirli meslek gruplarında eşinden izin alarak çalışmak, yalnız yaşamamak, evlenmeden cinsel ilişkide bulunmamak, erkek çocuk doğurarak toplumsal statüsünü yükseltmek sayılabilir (Üçer ve ark. 2012; Eroğlu ve ark. 2007; Ökten, 2009). Feminist kuramlar, cinsiyet ayrımcılığıyla mücadelede önemli bir yere sahiptir. Feminizmin savunucuları, cinsiyete eşitlikçi bakmayı tercih etmekte ve hak, özgürlük, adalet gibi temel kavramlar üzerine odaklanmaktadır. En büyük eleştirileri ise cinsiyet merkezli ayrımcılığa (Sullivan, 2003; Aydemir, 2012). Cinsiyet ayrımcılığının kadınlar üzerindeki olumsuz sonuçlarından biri de sağlık hizmetlerinden yeteri kadar faydalanamamalarıdır. Geleneksel bakış açısı nedeniyle zorla cinsel ilişkiye ve şiddete maruz kalma, istenmeyen gebelikler, doğuma ve kürtaja zorlanma, cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda tüm sorumluluğun kadına yüklenmesi, cinsiyetçi yaklaşımıyla ilgili süreçlerin sonuçlarıdır (Atış,

2010; Şahiner, 2007). Cinsiyetlerinden dolayı birçok konuda dezavantajlı olduklarına inanan kadınların duygusal yansımaları, azalan öz yeterlilik ve somatisasyonlardır (Seçer, 2009; Castro ve ark. 2011). Aile, eğitim düzeyi (aile ve bireyin), sosyoekonomik düzey, anne çalışma durumu, arkadaş grupları, öğretmenler, kitaplar ve kitle iletişim araçlarının toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları etkileyebileceği ileri sürülmektedir (Atış, 2010; Dökmen, 2004; Zeyneloğlu, 2008; Severge, 1998). Aileler, toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları açısından incelendiğinde; geleneksel, eşitlikçi ya da ebeveynler ile farklı görüşe sahip çocukların olduğu, üç gruba ayrılmaktadır. Geleneksel yapıya sahip ailelerin, daha fazla aile içi çatışma yaşadığı ileri sürülmektedir (Marks ve ark. 2009). Bireylerin çocuklukta oluşturdukları benlik kavramları, tercihlerini, kişisel tutum ve davranışlarını belirlemektedir (Baykal, 1988). Sosyal öğrenme kuramına göre ebeveyn tutumları, çocuğun cinsiyetine uygun roller kazanmasında önemli bir etki oluşturmaktadır. Birçok araştırmadan elde edilen sonuçlar, babaların annelere göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolü doğrultusunda davranarak, kız çocuklarına yumuşak başlı, anlayışlı ve yardımsever olmayı; erkek çocuklarına ise özerkliği, liderliği ve atılgan olmayı öğrettiğini göstermiştir.

Anne babaların eğitim düzeyinin artması çocukların cinsiyet rollerinde daha eşitlikçi bir tutum sergilemelerini sağlamaktadır. Eğitilmiş ve farkındalık düzeyi yüksek ebeveynler çocukları arasında cinsiyet ayrımcılığı yapmamaktadır. Eğitim düzeyinin arttığı ailelerde, eşitlikçi yaklaşımın yaşamın tüm alanlarında vurgulandığı gözlenmektedir. Çalışan annelerin çocukları ebeveynlerinin, toplumun kadın ve erkeğe yüklediği görev ve sorumlulukları ayırım yapmaksızın birlikte yaptıklarını gözlemlemektedirler. Çocuklar okul hayatıyla birlikte sosyal dünyanın getirileriyle de karşılaşmaktadır. Öğretmenlerin ve arkadaşlarının tutumları kişilik özellikleri, davranış eğilimleri üzerinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını da etkilemektedir (Aşılı, 2001; Baykal, 1988; Lindsey, 1990; Yögev, 2006; Atış, 2010). Kitle iletişim araçları; çocukların, yeni beceriler geliştirmesi, düşünme biçimlerini ve tutumlarını etkileyen faktörler arasındadır. Kitle iletişim araçlarında, cinsiyete göre güç kullanımına dikkat çekilmesi, cinsiyet ayrımcılığına zemin hazırlamaktadır (Baykal, 1988; Zeyneloğlu, 2008). Bu araştırma, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören öğrencilerinin (birinci ve ikinci sınıf), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesini amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmanın örneklemini Üsküdar Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören 100 öğrenci oluşturmaktadır. Uygulama grubu olarak seçilen 25 öğrencinin cevapları rehberliğinde bazı sorularda değişiklik yapılarak araştırmanın örneklem grubuna anketler uygulanmıştır. Araştırmada öğrenciler gönüllülük esasına göre belirlenmiştir ve üniversite yaşantısının, bireylerin cinsiyet merkezli tutumlarını etkileyebileceği varsayıldığı için birinci ve ikinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Mevcut araştırmada demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla kullanılan anket formunda; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, ebeveyn eğitim düzeyi ve mesleği ile ilgili sorular bulunmaktadır. Zeyneloğlu tarafından geliştirilen ve Cronback Alfa Güvenilirlik Katsayısı 0.92 olan "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların gelişimde etkili olabilecek faktörlerin ölçümünde kullanılmıştır. Bu bağlamda etkili olabilecek faktörler arasında; aile tipi, yaşanılan yer, kardeşe sahip olup olmama ve kardeş sayısı, meslek seçim nedenleri yer almaktadır. Ölçekte yer alan maddeler "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçenekleri olan 5'li likert tipi şeklindedir. Yanıtlar her maddeye verilen, toplam puan üzerinden saptanmıştır.

Anket ve ölçek, gönüllülük esasına dayalı seçilen öğrencilere, sınıf ortamında ve araştırmanın amacı, formların nasıl doldurulacağına dair bilgi verildikten sonra katılımcıların onayı alınarak uygulanmıştır. Birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine uygulanma nedeni, üniversite yaşantısı ve eğitimin eşitlikçi tutumu etkileyeceğinin düşünülmesidir. Araştırmada elde edilen bulguların, istatistiksel analizlerinde SPSS 21.0 paket programından yararlanılmıştır. Veriler değerlendirilirken; normal dağılım göstermeyen parametrelerin iki grup arasında ki karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, grupların ikiden fazla olması ve normal dağılım göstermemesi durumunda ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde çift yönlü olarak incelenmiştir.

Bulgular

Demografik Yapıya İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların demografik özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımları

Değişkenler	Frekans(n)	Yüzde (%)	
Yaş Grubu	19 Ve Altı	20	20,0
	20	27	27,0
	21	19	19,0
	22	10	10,0
	23 Ve üstü	24	24,0
Sınıf	1. Sınıf	36	36,0
	2. Sınıf	64	64,0
Yerleşim Yeri	İl	43	43,0
	İlçe	49	49,0
	Köy	8	8,0
Kardeş Sayısı	0	6	6,0
	1	19	19,0
	2	24	24,0
	3	18	18,0
	4	14	14,0
	5 Ve üstü	19	19,0
Aile Tipi	Çekirdek Aile	87,0	87
	Geniş Aile	4,0	4
	Parçalanmış Aile	5,0	5
	Diğer	4,0	4
Anne Öğrenim Durumu	Okur-yazar Değil	14	14,0
	Okur Yazar	12	12,0
	İlkokul Mezunu	40	40,0
	Ortaokul Mezunu	17	17,0
	Lise Mezunu	10	10,0
	Üniversite Mezunu	7	7,0
Baba Öğrenim Durumu	Okur-yazar Değil	3	3,0
	Okur Yazar	5	5,0
	İlkokul Mezunu	40	40,0
	Ortaokul Mezunu	18	18,0
	Lise Mezunu	23	23,0
	Üniversite Mezunu	11	11,0
Bölüm Seçme Nedeni	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	45,0
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	9,0
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstediyim İçin	10	10,0
	Ailem İstediyi İçin	6	6,0

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan gönüllü, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin sosyo- demografik özelliklerinin durum değişkenlerine göre dağılımı görülmektedir.

TCRTÖ alt boyutlarının değerlendirilmesi

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamaları, sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=716,500; $p=0,002<0,05$). Birinci sınıf öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının ($x=30,861$), 2. sınıf öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarından ($x=34,328$) düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortalamaları incelendiğinde de, 1. sınıf öğrencilerinin erkek cinsiyet rolü puanları ($x=14,750$), 2. sınıf öğrencilerinin erkek cinsiyet rolü puanlarından ($x=12,578$) yüksek olduğu görülmektedir (Mann Whitney U=871,000; $p=0,043<0,05$).

Tablo 2. Toplam TCRTÖ Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Dağılımları

		N	Ort	Ss	MW	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	1. Sınıf	36	30,861	5,963	716,500	0,002
	2. Sınıf	64	34,328	4,653		
Kadın Cinsiyet Rolü	1. Sınıf	36	23,583	3,931	1 123,500	0,837
	2. Sınıf	64	23,531	4,140		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	1. Sınıf	36	17,639	5,145	971,500	0,193
	2. Sınıf	64	15,969	3,432		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	1. Sınıf	36	23,444	6,054	973,000	0,198
	2. Sınıf	64	22,000	5,928		
Erkek Cinsiyet Rolü	1. Sınıf	36	14,750	5,118	871,000	0,043
	2. Sınıf	64	12,578	4,182		
Toplam Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Toplam	1. Sınıf	36	110,278	15,050	1 042,500	0,431
	2. Sınıf	64	108,406	13,470		

Tablo 3. Toplam TCRTÖ Alt Boyutlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımları

Alt Boyutlar		N	Ort	Ss	KW	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0	6	32,000	6,957	10,902	0,053
	1	19	34,263	5,054		
	2	24	33,375	5,709		
	3	18	35,500	2,572		
	4	14	30,643	5,799		
	5 ve üstü	19	31,368	5,795		
Kadın Cinsiyet Rolü	0	6	22,333	4,546	3,427	0,634
	1	19	23,474	4,074		
	2	24	23,250	4,316		
	3	18	24,056	4,022		
	4	14	24,857	2,656		
	5 ve üstü	19	22,947	4,576		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	0	6	12,833	2,639	13,626	0,018
	1	19	17,211	4,049		
	2	24	15,958	2,710		
	3	18	15,111	3,954		
	4	14	17,786	4,098		
	5 ve üstü	19	18,368	5,418		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	0	6	18,833	6,369	5,115	0,402
	1	19	22,053	5,093		
	2	24	21,292	6,321		
	3	18	24,167	5,691		
	4	14	22,714	4,648		
	5 ve üstü	19	24,000	7,118		
Erkek Cinsiyet Rolü	0	6	12,000	5,215	2,041	0,844
	1	19	14,526	5,882		
	2	24	12,875	3,982		
	3	18	13,278	3,627		
	4	14	14,357	5,597		
	5 ve üstü	19	12,579	4,114		
Toplam Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Toplam	0	6	98,000	20,020	4,241	0,515
	1	19	111,526	12,721		
	2	24	106,750	11,414		
	3	18	112,111	13,069		
	4	14	110,357	11,659		
	5 ve üstü	19	109,263	17,773		

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ortalamaları kardeş değişkenine göre değerlendirildiğinde; kardeşi olmayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($x=12,833$), kardeşi olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($x=16,809$) düşük olduğu tespit edilmiştir (Mann Whitney $U=112,000$; $p=0,013<0,05$). Evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamalarının kardeş sayısı değişkeni bakımından incelendiğinde, ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($KW=13,626$; $p=0,018<0,05$). Mann Whitney U testi ile

farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlenmiştir. Buna göre; kardeş sayısı 1 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($17,211 \pm 4,049$), kardeş sayısı 0 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($12,833 \pm 2,639$) yüksek, kardeş sayısı 2 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($15,958 \pm 2,710$), kardeş sayısı 0 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($12,833 \pm 2,639$) yüksek bulunmuştur. Kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($17,786 \pm 4,098$), kardeş sayısı 0 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($12,833 \pm 2,639$) yüksek, kardeş sayısı 5 ve üstü olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($18,368 \pm 5,418$), kardeş sayısı 0 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($12,833 \pm 2,639$) yüksek olduğu görülmektedir. Kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($17,786 \pm 4,098$), kardeş sayısı 3 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($15,111 \pm 3,954$) yüksek bulunmuştur. Kardeş sayısı 5 ve üstü olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları ($18,368 \pm 5,418$), kardeş sayısı 3 olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından ($15,111 \pm 3,954$) yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Toplam TCRTÖ Alt Boyutlarının Okul Seçmede Etkili Kişi Değişkenine Göre Dağılımları

TCRTÖ Alt Boyutları	N	Ort	Ss	MW	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kendi	67	33,508	4,746	1 048,000 0,672
	Diğer	33	32,212	6,523	
Kadın Cinsiyet Rolü	Kendi	67	23,090	4,122	886,000 0,106
	Diğer	33	24,485	3,776	
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Kendi	67	16,134	4,239	888,000 0,109
	Diğer	33	17,455	3,985	
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Kendi	67	21,612	5,747	791,000 0,021
	Diğer	33	24,364	6,118	
Erkek Cinsiyet Rolü	Kendi	67	12,881	4,538	907,500 0,146
	Diğer	33	14,333	4,748	
Toplam Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Toplam	Kendi	67	107,224	13,287	777,000 0,016
	Diğer	33	112,849	14,883	

Öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ortalamalarının okul seçmede etkili kişi değişkenine göre değerlendirilmesi Tablo 4'te yer almaktadır. İstatistiksel açıdan grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (Mann Whitney U=791,000; $p=0,021 < 0,05$). Gidilen okulu seçmede etkili kişi kendisi olan öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ($x=21,612$), okul seçmede etkili kişi diğer kişiler olan öğrencilerin geleneksel

cinsiyet rolü puanlarından ($x=24,364$) düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin toplam toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği toplam puanları ortalamalarının okul seçmede etkili kişi değişkenine göre, istatistiksel açıdan grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (Mann Whitney $U=777,000$; $p=0,016<0,05$). Okul seçmede etkili kişi kendisi olan öğrencilerin Toplam TCRTÖ puanlarının ($x=107,224$), okul seçmede etkili kişi diğer kişiler olan öğrencilerin Toplam TCRTÖ puanlarından ($x=112,849$) düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Toplam TCRTÖ Alt Boyutlarının Bölüm Seçme Nedeni Değişkenine Göre Dağılımları

		N	Ort	Ss	KW	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	33,267	5,215		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	31,889	7,557		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	31,000	6,700	2,331	0,675
	Ailem İsteddiği İçin	6	31,667	5,610		
	Diğer	30	34,133	4,424		
Kadın Cinsiyet Rolü	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	23,822	4,030		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	22,778	4,816		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	22,200	3,938	3,109	0,540
	Ailem İsteddiği İçin	6	25,667	3,724		
	Diğer	30	23,400	3,971		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	16,800	4,357		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	15,778	3,667		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	17,400	5,910	5,776	0,216
	Ailem İsteddiği İçin	6	20,167	3,869		
	Diğer	30	15,467	3,060		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	22,467	5,829		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	23,111	7,079		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	24,000	6,880	14,140	0,007
	Ailem İsteddiği İçin	6	30,667	3,933		
	Diğer	30	20,300	4,450		
Erkek Cinsiyet Rolü	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	13,222	4,597		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	15,444	5,548		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	16,800	4,367	17,231	0,002
	Ailem İsteddiği İçin	6	16,500	4,037		
	Diğer	30	11,167	3,405		
Toplam Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği Toplam	Mezun Olunca İş Bulma Sorunu Olmadığı İçin	45	109,578	13,255		
	Puanım Bu Bölüme Yettiği İçin	9	109,000	21,207		
	Sağlık Sorunu Olanlara Yardım Etmek İstedğim İçin	10	111,400	16,480		
	Ailem İsteddiği İçin	6	124,667	8,383	12,461	0,014
	Diğer	30	104,467	10,428		

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ortalamalarının, bölüm seçme nedeni değişkeni bakımından, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($KW=14,140$; $p=0,007<0,05$). Farklılığın kaynaklandığı grubu

belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Buna göre; bölüm seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ($30,667 \pm 3,933$), bölüm seçme nedeni için “mezun olunca iş bulma sorunu olmadığı için” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanlarından ($22,467 \pm 5,829$) yüksek olduğu görülmektedir. Bölüm seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ($30,667 \pm 3,933$), bölüm seçme nedeni için “puanım bu bölüme yettiği için” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanlarından ($23,111 \pm 7,079$) yüksek bulunmuştur. Bölüm seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanları ($30,667 \pm 3,933$), bölüm seçme nedeni için “diğer” diyen öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puanlarından ($20,300 \pm 4,450$) yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanları ortalamalarının, bölüm seçme nedeni değişkeni açısından değerlendirildiğinde grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (KW=17,231; $p=0,002<0.05$). Buna göre; bölüm seçme nedeni için “sağlık sorunu olanlara yardım etmek istediğim için” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanları ($16,800 \pm 4,367$), bölüm seçme nedeni için “mezun olunca iş bulma sorunu olmadığı için” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanlarından ($13,222 \pm 4,597$) yüksek olduğu saptanmıştır. Bölüm seçme nedeni için “puanım bu bölüme yettiği için” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanları ($15,444 \pm 5,548$), bölüm seçme nedeni için “diğer” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanlarından ($11,167 \pm 3,405$) yüksek bulunmuştur.

Bölüm seçme nedeni için “sağlık sorunu olanlara yardım etmek istediğim için” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanları ($16,800 \pm 4,367$), bölüm seçme nedeni için “diğer” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanlarından ($11,167 \pm 3,405$) yüksek olduğu belirlenmiştir. Bölüm seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanları ($16,500 \pm 4,037$), bölüm seçme nedeni için “diğer” diyen öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puanlarından ($11,167 \pm 3,405$) yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin Toplam TCRTÖ puanları ortalamalarının, bölüm seçme nedeni değişkeni bakımından değerlendirildiğinde, yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (KW=12,461; $p=0,014<0.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Buna göre; bölüm seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin toplam toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği toplam puanları ($124,667 \pm 8,383$), bölüm seçme nedeni için “mezun olunca iş bulma sorunu olmadığı için” diyen öğrencilerin toplam toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği toplam puanlarından ($109,578 \pm 13,255$) yüksek bulunmuştur. Bölüm

seçme nedeni için “ailem istediği için” diyen öğrencilerin Toplam TCRTÖ puanları ($124,667 \pm 8,383$), bölüm seçme nedeni için “diğer” diyen öğrencilerin Toplam TCRTÖ puanlarından ($104,467 \pm 10,428$) yüksek bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Cinsiyete dayalı kalıp yargıların sorgulanması, kadına atfedilen toplumsal rollerin eşitlikçi olmasına katkı sağlamıştır. Eşitlikçi yaklaşım kadının birey olarak, yaşam alanlarında karşılaştığı güçlüklerin üstesinden gelebilmesini kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumları eşitlikçi bulunmuştur. Bu sonuç öğrencilerin gelecekte; meslek hayatları, toplumsal rolleri ve birer ebeveyn olarak eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları bakımından çok önemlidir. Literatür incelendiğinde, cinsiyet merkezli eşitlikçi ve geleneksel açıdan rollerin araştırıldığı çalışmalarda; öğrencilerin (kız ve erkek), eşitlikçi rolleri benimsedikleri görülmektedir (Kimberly ve ark. 2002; Zeyneloğlu, 2008). Yapılan birçok araştırma erkeklerin daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri kalıp yargılarına sahip olmalarını, kadınların ise erkeklere göre daha eşitlikçi rolleri benimsedikleri ileri sürülmektedir (Demirel ve ark. 2004; Eken, 2005; Eroğlu ve ark. 2007; Kulik, 1995; Taslem, 1995). Erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimsemeleri, bu durumun toplum tarafından desteklenmesi ve bu konuda avantajlı konumda olmalarına bağlı olabileceği düşünülmektedir.

Öğrenim görülen sınıf, cinsiyet rolleriyle ilgili tutumları belirleyen etkenlerden biridir. Birinci sınıf öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puanları, ikinci sınıf öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarından düşük bulunmuş, eğitim düzeyi arttıkça, cinsiyet tutumlarının daha eşitlikçi olduğu sonucuna varılmıştır ($p=0,002<0,05$). Varılan sonucun; öğrencilerin ebeveynlerini rol model almalarından kaynaklanabileceği ve üniversite yaşantısı ve eğitimin etkisi ile geliştiği düşünülmektedir (Atış, 2010; Zeyneloğlu, 2008).

Zeyneloğlu tarafından yapılan çalışmada, gelişmekte olan ülkelerde geleneksel tutumun yaygın olduğu ileri sürülmektedir (Zeyneloğlu, 2008). Mevcut çalışmada yapılan istatistiksel değerlendirmelerde, öğrencilerin doğdukları yerin, cinsiyete bağlı toplumsal rol tutumları üzerindeki etkisinde anlamlı bir değişiklik gözlenmemiştir ($p>0,05$). Çalışmada öğrencilerin % 87’si çekirdek aile yapısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin % 43,0’nün yerleşim yerinin il olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin aile yapısına ve yaşadığı yerleşim yerine göre cinsiyet rol tutumları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesinde temel faktörlerden biri ailedir. TCRTÖ alt boyutlarının kardeşe sahip olma bakımından değerlendirildiğinde, öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p=0,013<0,05$). Kardeşe sahip olmayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanları, kardeşi olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puanlarından düşük olduğu saptanmıştır. Atış, kardeş sayısı, ile eşitlikçi cinsiyet tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Bu araştırmada öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça daha eşitlikçi tutuma sahip olmalarının; aile içi sorumlulukların paylaşılması ve kardeşlerin aile içerisinde eşitlikçi bir bakış açısıyla büyümelerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu sonuç, kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aile ortamında eşitlikçi rol modeli olan davranışları gözlemlemiş ve rol model olarak almış olduklarını da gösterebilir.

Öğrencilerin meslek seçim sebepleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin % 45'nin iş olanağının yüksekliği, % 9'nun puanın bu bölüme yettiği için, % 6'nın ailesinin isteğinden dolayı ve son olarak % 10'nun da mesleğini sevdiği için tercih ettikleri belirlenmiştir. Benzer nitelikteki çalışmalarda, kadınların öğretmenlik, hemşirelik, sekreterlik, hosteslik gibi meslekleri tercih etmelerinin, geleneksel cinsiyet rollerinden kaynaklanabileceğini ileri sürülmektedir (Zeyneloğlu, 2008). Bu araştırmada öğrencilerin annelerinin % 74'nün, babalarının %92,0'sinin herhangi bir okul mezunu olduğu belirlenmiştir. Anne baba eğitim durumunun, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlemede önemli bir etken olduğu düşünülmektedir (Atış, 2010).

Sonuç olarak, bireylerin yaşamın tüm alanlarında cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bir bakış açısını benimsemeleri, gelişmişliğin temel belirleyicilerinden biridir. Cinsiyet rollerine ilişkin tutumların belirlenmesi, değiştirilmesi gereken cinsiyetçi yaklaşımla mücadelenin ilk adımın oluşturmaktadır. Mevcut çalışmada, öğrencilerin cinsiyete bağlı rollere ilişkin, eşitlikçi tutuma sahip olmalarının saptanması önemli bir bulgudur. Bu bulgu, öğrencilerin sahip oldukları eşitlikçi bakış açısı ile gelecekte özel yaşantılarında ve meslek hayatlarında gerek bireysel değişim gerekse toplumsal değişim açısından yol gösterici olacaktır. Hedeflenen amaç, toplumun farkındalık düzeyinin artırılması ve bunun sonucunda toplumsal dönüşümün gerçekleştirilmesidir. Bireylerin yaşam görevlerini yerine getirirken eşitlikçi yaklaşımı benimsemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın giderilebilmesi; öncelikle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesine ve eğitim programlarının planlanmasına bağlıdır. Araştırma bulguları toplumsal cinsiyet ayrımcılığının kadınların aleyhine bir eşitsizliğin varlığını düşündürmektedir. Bu noktadan hareketle toplumsal cinsiyet

ayrımcılığını ortadan kaldıracak önlemler geliştirilerek, ülkemizin gelişmişlik düzeyini artırılması hedeflenmeli ve katkı sağlayacak kurumsal politikalar geliştirilmelidir.

Kaynakça

- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Akın, A. (2003). *Kadının statüsü ve anne ölümleri, toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*, HÜKSAM, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Aşılı, G. (2001). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve ego durumları arasındaki ilişki*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aştı, A., Kaya, H., Öztürk, A., ve Turan, N. (2011). Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 167-173.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/hemşirelik 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi*. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Attanapola, T. C. (2003). Changing gender roles and health impacts among female workers in export-processing industries in Sri Lanka. *Social and Medicine*, 58(11), 2310-2312.
- Aydemir, Y. P. (2012). Antropolojide sınıf ve toplumsal cinsiyet gerilim hattında marksist ve feminist yaklaşımlar. *İnsanbil Dergisi*, 1(22), 108-120.
- Baran, G. (1995). *Ankara'da bulunan çocuk yuvalarında kalan 7-11 yaş grubu çocuklarda cinsiyet rolleri ve cinsiyet özellikleri kalıp yargılarının gelişimi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başak, S. ve Öztaş, N. (2010). Güven ağ bağları, sosyal sermaye ve toplumsal cinsiyet. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 27-56.
- Baykal, S. (1988). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Berger, P. R., Flammer, A., ve Glob, A. (1999). Gender-role orientation and social expectations regarding female adolescents coping with developmental tasks. *Swiss Journal of Psychology*, 58(4), 273-286.
- Berry, T., Heppner, P. ve Wang, L. (1997). Role of gender-related personality traits, problem-solving appraisal, and perceived social support in developing a mediational model of psychological adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 44(2), 245-255.

- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet bize yüklenen roller* (Çev., A. Çoşkun). Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Burt, K. ve Scott, J. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's great britain. *Sex Roles, 46*(7/8), 239-245.
- Castro, Y., Carbonell, J., ve Anestis, C. J. (2011). The influence of gender role on the prediction of antisocial behaviour and somatization. *Int J Soc Psychiatry, 57*, 1-8.
- Christianson, H., Fowell, V., David, L. W., ve Wei, M. (2007). Gender role conflict and psychological distress: the role of social support. *American Psychological Association, 8*(4), 215–224.
- Cüceloğlu, D. (2006). *Bir kadın bir ses*. Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çolakoğlu, B. E. (2008). Televizyon reklamlarına toplumsal cinsiyetin yansıması: erkek analizi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18*(2), 333-342.
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dedeoğlu, S. (2009). Eşitlik mi ayrımcılık mı? Türkiye’de sosyal devlet, cinsiyet eşitliği politikaları ve kadın istihdamı. *Çalışma ve Toplum, 2*(21), 41-54.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 44*(511), 167-173.
- Demirel, S. ve Taşkın, L. (2005). *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği; toplumsal cinsiyet*. Ankara: Sistem Matbaacılık.
- Dinç, M. (2002). *Bugünün Türkiye’sinde kadınların siyasal katılımı ve katılımı arttırmaya yönelik çözüm önerileri*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Durmuş, E. (2004). *Cinsel taciz: üniversite öğrencilerinin algı ve tepkileri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

- Eken, H. (2005). *Toplumsal cinsiyet olgusu temelinde mesleğe ilişkin rol ile aile içi rol etkileşimi: Türk silahlı kuvvetleri'ndeki kadın subaylar*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Emir, İ. (2009). *Van ili edremit merkez sağlık ocağı bölgesinde kadınların toplumsal cinsiyeti nasıl yaşadığı ve bu durumun kadın yoksulluğuna etkisinin değerlendirilmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Eroğlu, K., Kısa, S., Kocaöz, S., Taşkın, L., Vefikuluçay, D., ve Zeyneloğlu, S. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.
- Eroğlu, K., Taşkın, L., Vefikuluçay, D., ve Zeyneloğlu, S. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 26-38.
- Erol, M. (2008). Toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi. *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 199-219.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Hunter, J., Guernsey de, Z. J., ve Papenfuss, M. (2004). The impact of a promotora on increasing routine chronic disease prevention among women aged 40 and older at the U.S.-Mexico border. *Health Education Behaviour*, 31, 18- 27.
- Kimberly, A. ve Mahaffy, K. (2002). The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles*, 46(11/12), 403-417.
- Kahraman, S. (2010). Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *DEUHYO ED*, 3(1), 30-35.
- Kalav, A. (2012). Namus ve toplumsal cinsiyet. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(2), 151-163.
- Kulik, L. (1995). The impact of ethnic origin and gender on perceptions of gender roles: the Israeli experience. *Journal of Social Behaviour and Personality*, 10(6), 199-214.
- Lindsey, L. (1990). *Gender roles a sociological perspective*. United States of America: Prentice Hall International Limited.
- Marks, J., Lam, B., ve McHale, S. (2009). Family patterns of gender rrole attitudes. *Sex Roles*, 61, 221-234.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal cinsiyet ve iktidar: güneydoğu anadolu bölgesinin toplumsal cinsiyet düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 302-312.

- Öngen, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48 (2013-2), 1-18.
- Özen, D. (1992). *Annenin çalışma durumu ve ebeveynin benimsediği cinsiyet rolü değişkenlerinin çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılarının gelişimi üzerindeki rolleri*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özgür, G. ve Kart, M. (2007). Toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasal tutumlar: sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(3), 97-116.
- Özkan, B. ve Gündoğdu, A. (2011). Toplumsal cinsiyet bağlamında Türkçede atasözleri ve deyimler. *Electronic Turkish Studies*, 6(3), 1133-1147.
- Seçer, B. (2009). Kadınların sendikalara yönelik tutumları ile cinsiyet ayrımcılığı algılarının sendika üyesi olma isteğine etkisi. *Çalışma ve Toplum*, 4(23), 27-60.
- Severge, E. (1998). *Ders kitaplarında cinsiyetçilik: ilköğretim ders kitapları üzerinde yapılmış bir içerik çözümlemesi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahiner, G. (2007). *Toplumsal cinsiyet ve kadına karşı şiddetin kadınların üreme sağlığına ilişkin hizmetlerden faydalanmasına etkisi*. GATA, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şenel, A. (1993). *Cinsiyet rolüne ilişkin kalıp yargılara uygun davranıp davranmamamanın çekiciliğe etkisi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sullivan, T. (2003). *Introduction to social problems*. Boston: Pearson Education.
- Şişek, H. (2011). *Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği, derleme*. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.
- Tannen, D. (1990). *You just don't understand: women and men in conversation*. William Morrow, New York.
- Taslem, D. ve Catherine, M. L. (1995). Gender role identity and perceptions of ismaili müslim men and women. *The Journal of Social Psychology*, 135, 215-223.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (1996). *Cinsiyete dayalı ayrımcılık: Türkiye'de eğitim sektörü örneği*, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (2008). *Ulusal eylem planı, 2008-2013*, Ankara.
- Ulusoy, D. (1999). Plastik sanatlarda toplumsal cinsiyet. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 16(2), 47-73.
- Üçer, E., Gönel, F., Kaplan, Z., ve Orhan, G. (2012). Üniversite eğitiminde cinsiyet ayrımcılığının kökenleri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 111-120.

- Yılmaz, A. (2010). *Osmanlı'dan cumhuriyet'e: kadın kimliğinin biçimlendirilmesi*. ÇTTAD, 9/20-21, s.191-212.
- Yogev, Ş., P. (2006). *Ergenlerde Toplumsal cinsiyetin kazanılması aile, okul ve arkadaş etkisi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- World Health Organization (1998). *Gender and health, technical paper*. Switzerland.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.